

กองบัน្រាប់នគរបាលភាព
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
เลขที่..... ๐๗๓๔๓
กันที่..... ๑๓ ศก. ๙๙๙
เวลา.....

ที่ ศร ๐๐๑๒.๑ / ก ๑๕๘

สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
ถนนแจ้งวัฒนะ กทม. ๑๐๒๑๐

๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอเชิญชวนยื่นเอกสารข้อเสนอโครงการศึกษาวิจัย

เรียน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ข้อกำหนดการศึกษาวิจัย โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “ความเท่าเทียมและความเสมอภาคทางเพศตามรัฐธรรมนูญ” พร้อมตารางแสดงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรฯ จำนวน ๓ แผ่น
 ๒. ข้อปฏิบัติสำหรับที่ปรึกษาในการยื่นข้อเสนอเพื่อดำเนินโครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “ความเท่าเทียม และความเสมอภาคทางเพศตามรัฐธรรมนูญ” จำนวน ๑ แผ่น

ด้วยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีความประสงค์จะจัดจ้างที่ปรึกษาเพื่อดำเนินโครงการศึกษาวิจัยประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เรื่อง “ความเท่าเทียมและความเสมอภาคทางเพศตามรัฐธรรมนูญ” ดังนี้
 รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑

คณะกรรมการดำเนินงานจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีคัดเลือกพิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านได้ขึ้นทะเบียนเป็นที่ปรึกษาไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง และเป็นผู้มีคุณสมบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อกำหนด การศึกษาวิจัยของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จึงขอเชิญท่านยื่นข้อเสนอโครงการศึกษาวิจัยดังกล่าว ซึ่งในการ ยื่นข้อเสนอโครงการ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดทำข้อปฏิบัติสำหรับที่ปรึกษาในการยื่นข้อเสนอโครงการ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒ ทั้งนี้ ขอให้ท่านจัดทำเอกสารข้อเสนอโครงการจำนวน ๕ ชุด (เอกสารข้อเสนอ ฉบับจริง จำนวน ๑ ชุด พร้อมสำเนา จำนวน ๔ ชุด) โดยให้บรรจุเอกสารข้อเสนอโครงการดังกล่าวลงในซองเอกสาร พร้อมจ่าหน้าซองถึงประธานกรรมการดำเนินงานจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีคัดเลือก โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “ความเท่าเทียม และความเสมอภาคทางเพศตามรัฐธรรมนูญ” ส่งไปยังกลุ่มงานพัสดุ สำนักบริหารกลาง ชั้น ๒ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกทรี ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐ ภายใน วันจันทร์ที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๕ หากมีข้อสงสัยหรือต้องการทราบรายละเอียดเพิ่มเติมสามารถสอบถามได้ที่ นางสาวรัณภรณ์วัตన์ โพธิชัย นักวิชาการศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติการ โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๗๖๔๗ หรือ ๐๙ ๖๐๐๙ ๖๓๑๖

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวทักษณกร ลิกขะไชย)

ผู้อำนวยการสถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา

ประธานกรรมการดำเนินงานจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีคัดเลือก

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนากฎหมายรัฐธรรมนูญ

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๗๖๔๗/โทรสาร ๐ ๒๑๔๑ ๙๕๑๕

อีเมล์ research_occ@hotmail.com

ข้อกำหนดการศึกษาวิจัย (Terms of reference)

โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง

“ความท่าเที่ยมและความเสมอภาคทางเพศตามรัฐธรรมนูญ”

๑. หลักการและเหตุผล

ความเสมอภาค คือ ความท่าเที่ยมในสิทธิชน้าที่ และโอกาสทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ซึ่งความแตกต่างทางเพศด้วยไม่เป็นเงื่อนไขในการกำหนดสิทธิและโอกาสของบุคคลในสังคม ความไม่เสมอภาคระหว่างเพศจะเป็นสาเหตุหนึ่งของความไม่ท่าเที่ยมและเป็นที่มาของการกระทำความรุนแรงที่ส่งผลกระทบต่อทางร่างกาย จิตใจ และสังคมของบุคคล อคติทางเพศเป็นความรุนแรงที่สร้างปัญหามากมาย เช่น การกีดกันด้านการศึกษา อาชีพ ค่าจ้าง โอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งงาน การเข้าถึงบริการสาธารณสุข การมีส่วนร่วมทางการเมือง ความรุนแรงทางเพศ รวมทั้งการคุกคามทางเพศ^๕ ความเสมอภาคทางเพศหรือความท่าเที่ยมระหว่างเพศ จึงเป็นเรื่องของมนุษย์ทุกเพศ ทุกวัย ทุกสถานะ ที่มีสิทธิในความมุ่งมั่นท่าเที่ยมกัน ไม่ใช่เรื่องระหว่างผู้ชายและผู้หญิงเท่านั้น แต่ความท่าเที่ยมทางเพศและการไม่เลือกปฏิบัติโดยทั่วไป ครอบคลุมทั้งผู้หญิง ผู้ชาย และกลุ่มเพศทางเลือก รวมถึงบุคคลอื่นๆ ที่ต้องประสบกับเรื่องการกีดกันหรือการจำกัดศักยภาพ หรือการแสดงออกด้านการเมือง ปากรอง และสังคมอีกด้วย

สิ่งที่ตกลงร่วมกันในระดับสากลเพื่อเป็นแนวทางสู่เสรีภาพและความท่าเที่ยม ปากป้องสิทธิมนุษยชนของทุกคนในทุกแห่งหนึ่งเพื่อให้มนุษย์สามารถมีชีวิตอยู่ได้อย่างเสรี ท่าเที่ยม และมีศักดิ์ศรี คือ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights หรือ UDHR) โดยในข้อ ๑ กำหนดให้ “มนุษย์ทุกคนเกิดมา มีอิสระและเสมอภาคกันในศักดิ์ศรีและสิทธิ และต่างมีเหตุผลและมโนธรรมและความปฏิบัติต่อกันด้วยจิตวิญญาณแห่งภารträภ” และข้อ ๒ กำหนดให้ “ทุกคนย่อมมีสิทธิและอิสรภาพทั้งปวงตามที่กำหนดไว้ในปฏิญญาณนี้ โดยปราศจากการแบ่งแยกไม่ว่าชนิดใดอาทิ เชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือทางอื่น พื้นเพหางชาติหรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิดหรือสถานะอื่น นอกจากนี้ จะไม่มีการแบ่งแยกโดยชนพื้นฐานของสถานะทางการเมือง ทางกฎหมาย หรือทางการระหว่างประเทศของประเทศไทยหรือดินแดนที่บุคคลสังกัดไม่ว่าดินแดนนี้จะเป็นเอกสาร อยู่ในความพิทักษ์ มีได้ปากรองตนเองหรืออยู่ภายใต้การจำกัดอธิปไตยอื่นใด”^๖

สำหรับประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความเสมอภาคของบุคคลโดยหลักการตั้งกล่าวไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาอย่างต่อเนื่อง ดังเช่นรัฐธรรมนูญ

^๕ ดูพร เพชรคง, ความท่าเที่ยมระหว่างเพศ, บทความใช้เพื่อการนำเสนอภาคทางสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐส่วนรายการเจตนากรณ์กฎหมาย สำนักงานเลขานุการสภาพผู้แทนรายวัน

^๖ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน Universal Declaration of Human Rights, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพ : คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ๒๕๔๐)

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔ บัญญัติให้ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอ กัน” และมาตรา ๕ บัญญัติให้ “ประชาชนชาวไทยไม่ว่าเหล่ากำเนิด เพศหรือศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอ กัน” และในปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ก็ยังคงมีบทบัญญัติที่ให้การรับรองเช่นเดียวกันแม้จะมีถ้อยคำที่แตกต่างไปบ้าง แต่ในสาระสำคัญก็มิได้เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ มาตรา ๔ บัญญัติให้ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง ปวงชนชาวย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอ กัน และในหมวด ๓ ว่าด้วยเรื่องสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญและในหมวด ๓ ว่าด้วยเรื่องสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ แล้วด้วยเรื่องสิทธิเสรีภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด รวมถึงกรณีที่รัฐมีการกำหนดมาตรการเพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพสำหรับบุคคลที่มีความแตกต่างดังกล่าวก็ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติ

การบัญญัติหลักการตั้งกล่าวไว้ในรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศไทย ยิ่งทำให้เห็นว่าประเทศไทยมีความตระหนักรถึงเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความเสมอภาคของบุคคล และยังเป็นการบัญญัติให้สอดคล้องกับปฏิญญาสาภล่าว่าด้วยสิทธิมนุษยชนด้วย และนอกจากปฏิญญาสาภลแล้ว ปัจจุบันประเทศไทยยังเป็นภาคีสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนซึ่งสหประชาชาติถือเป็นสนธิสัญญาหลัก จำนวน ๗ ฉบับ โดย ๒ ใน ๗ ฉบับ คือ อนุสัญญาว่าด้วยการขัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women - CEDAW) และอนุสัญญาว่าด้วยการขัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination - CERD) ซึ่งภายหลังจากที่ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาแต่ละฉบับก็ได้มีการขับเคลื่อนในหลายเรื่อง อาทิ สิทธิสตรี โดยเมื่อเข้าร่วมอนุสัญญาว่าด้วยการขัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women - CEDAW) ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๒๔ แล้วก็ส่งผลให้ประเทศไทยมีข้อผูกพันในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของสตรี คุ้มครองและพิทักษ์สิทธิสตรี เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันของชายหญิง และความเป็นธรรมทางสังคมบนพื้นฐานในเรื่องเพศ” ซึ่งต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ (มีการปรับปรุงในปี พ.ศ. ๒๕๖๑) เพื่อเปิดช่องทางให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ ทั้งการกระทำหรือไม่กระทำการใดอันเป็นการแบ่งแยกกีดกัน หรือจำกัดสิทธิประโยชน์ทั้งทางตรงหรือทางอ้อมได้เข้าสู่กระบวนการขอของกฎหมายอย่างเสมอภาค ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นชายหญิง หรือกลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศ สามารถใช้สิทธิยืนคำร้องต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเลือกปฏิบัติ

“ สมณ บุญใบชัยพฤฒิ, สิทธิมนุษยชนกับความเท่าเทียมทางเพศ, เอกสารวิชาการส่วนบุคคล หลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” รุ่นที่ ๕ ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ”

ข้อกำหนดการศึกษาวิจัย (TOR) เรื่อง “ความเท่าเทียมและความเสมอภาคทางเพศตามรัฐธรรมนูญ”

๙๙๘

๒๕๖๒ หน้า ๒

โดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ (คณะกรรมการ วลพ.) เพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่ามีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศหรือไม่^๔

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ World Economic Forum ได้มีการเผยแพร่รายงาน Global Gender Gap Report 2021 หรือรายงานสถานการณ์ช่องว่างระหว่างเพศระดับโลก ประจำปี ๒๐๒๑ เพื่อติดตามความคืบหน้าไปสู่โลกที่มีความเท่าเทียมทางเพศและเปรียบเทียบช่องว่างระหว่างเพศในมิติต่าง ๆ และการจัดลำดับจะเป็นการสร้างแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ซึ่งการจัดอันดับชนิดนี้ช่องว่างระหว่างเพศปี ๒๐๒๑ (Gender Gap Index) จากทั้งหมด ๑๕๖ ประเทศ พบว่า แนวโน้มความสำเร็จในการลดช่องว่างทางเพศระดับโลกของปี ๒๐๒๑ ลดลงอย่างเล็กน้อยจากปี ๒๐๒๐ อีกทั้งจากการจัดกลุ่มประเทศซึ่งแบ่งออกเป็น ๘ กลุ่ม ตามภูมิศาสตร์ ได้แก่ เอเชียตะวันออกและแปซิฟิก ยุโรปตะวันออกและเอเชียกลาง ละตินอเมริกาและแคริบเบียน ตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ อเมริกาเหนือ เอเชียใต้ แอฟริกาตอนใต้ ทะเลบรรจบยาตรา และยุโรปตะวันตก พบว่า ยุโรปตะวันตกยังคงเป็นภูมิภาคที่มีความสำเร็จสูงสุดในด้านความเท่าเทียมทางเพศ (๗๗.๖%) ขณะที่ภูมิภาคที่มีพัฒนาการมากที่สุดในปีนี้ ได้แก่ อเมริกาเหนือ ส่วนประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ ๑๐ ของประเทศ ได้แก่ ไอร์แลนด์ พินแลนด์ นอร์เวย์ นิวซีแลนด์ สวีเดน นามิเบีย รوانดา ลิทัวเนีย ไอร์แลนด์ และสวิตเซอร์แลนด์ ขณะที่ประเทศไทยถูกจัดกลุ่มอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก โดยอยู่ในอันดับที่ ๗๕ จาก ๑๕๖ ประเทศ ขณะที่ในระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ ๔ จาก ๒๐ ประเทศ โดยมีนิวซีแลนด์เป็นประเทศอันดับหนึ่งของภูมิภาค และในระดับกลุ่มประเทศอาเซียน ประเทศไทยได้อยู่อันดับที่ ๔ จาก ๑๐ ประเทศ โดยรองจากฟิลิปปินส์ ลาว และสิงคโปร์

ปัจจุบันสังคมไทยเริ่มต้นตัวเรื่องความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมระหว่างเพศมากขึ้นและมีการใช้สิทธิเรียกร้องต่อหน่วยงานหรือศาลเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจะได้บัญญัติรับรองเรื่องดังกล่าวไว้แล้ว แต่ก็ยังไม่อาจทำให้สักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความเสมอภาคของบุคคลได้รับการรับรองและคุ้มครองได้อย่างสมบูรณ์ตามเจตนาณ์ เนื่องจากปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนของบุคคล และการละเมิดสักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เกิดขึ้นมากหมายหลายรูปแบบในสังคมไทย บุคคลทุกเพศ วัย เชื้อชาติ หรือศาสนา มีโอกาสถูกละเมิดได้ เช่น กัน การเรียกร้องสิทธิเสรีภาพความเสมอภาคและเท่าเทียมทางเพศ เป็นปัญหาข้อเท็จจริงที่มีการตั้งตัวและได้รับความสนใจอย่างมีนัยสำคัญจนเกิดเป็นกระแสสังคมมากขึ้นเรื่อยๆ การเรียกร้องในความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางเพศระหว่างเพศชายกับเพศหญิง ซึ่งแยกตามเพศกำเนิด และบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ไม่ว่าจะเป็น LGBT LGBTQ LGBTQI หรือ LGBTQQA ซึ่งจุดกำเนิดของการใช้คำว่า LGBT หรือ GLBT มาจากกลุ่ม Lesbian, Gay, Bisexual และ

^๔ พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ.๒๕๖๔ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๑)

Transgender ในทศวรรษที่ ๑๙๘๐ ที่ต้องการใช้คำว่า LGB แทนคำว่า Gay โดยเริ่มมีผู้ให้คำจำกัดความห้ามหมายทางเพศเพิ่มขึ้นและกำหนดลัญลักษณ์ของเพศแทนด้วยตัวอักษรและสีต่างๆ ซึ่งการแยกเพศหรือการตั้งชื่อเรียกแต่ละเพศเข่นใจนี้ไม่ใช่เหตุผลที่จะนำมาริดอนสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมของบุคคล เพราะในฐานะมนุษย์และสมาชิกของสังคมสมัยใหม่ (modern society) จึงปฏิเสธไม่ได้ว่า “เพศ” เป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดมิติต่าง ๆ ของการดำรงชีวิตในสังคม

ด้วยเหตุนี้ “เพศ” ณ ที่นี่ จึงไม่ได้หมายถึงเพียงแค่มิติของ “เพศสัมพันธ์” ที่ทำหน้าที่ในการเพิ่มจำนวนประชากรเท่านั้น แต่รวมไปถึงมิติอื่น ๆ ตั้งแต่ “เพศสรีระ” “เพศสภาพ” และ “เพศวิถี” (sex, gender, and sexuality) ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับตัวตนของแต่ละบุคคล การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การกำหนดเป้าหมายในชีวิต ไปจนถึงการนิยามความสุขของตนเอง ซึ่งควรจะได้รับสิทธิที่จะใช้ชีวิตตามตัวตนของตนเอง ได้รับการเคารพและยอมรับจากคนรอบข้างในฐานะที่เป็นคนแบบที่เป็น มีโอกาสที่จะได้ใช้ชีวิตและมีปฏิสัมพันธ์กับคนที่ตนเองรักและสามารถอยู่ในสังคมที่พอกแข็งรูสึกปลอดภัยและเป็นส่วนหนึ่ง และจากการนี้ ตัวอย่างที่ผ่านมาที่บุคคลได้เห็นว่าตนไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมเพราะเหตุแห่งความแตกต่างทางเพศ จะมีการนำเรื่องร่องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางศาลเพื่อให้ได้ข้อยุติจากคำวินิจฉัยหรือคำพิพากษาจนกลายเป็นบรรทัดฐานของสังคม บางเรื่องได้ข้อยุติและมีผลกระทำเป็นการเฉพาะตัวหรือเฉพาะพื้นที่ แต่บางเรื่องบางกรณีอาจกระทบในวงกว้าง อาทิ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๑๗/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ที่วินิจฉัยว่า มาตรา ๕๗ ตรี วรรคสอง ของประมวลรัชฎากร ซึ่งบังคับให้สามีและภริยาต้องยื่นรายการเสียภาษีร่วมกันทางอ้อมเพื่อให้จ่ายภาษีมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ถือเป็นการจำกัดสิทธิไม่ให้สามีและภริยาแยกกันยื่นรายการและเสียภาษี ซึ่งถือว่าไม่ส่งเสริมความเสมอภาคของชายและหญิง ส่วนมาตรา ๕๗ ตรี วรรคสามของกฎหมายเดียวกันก็เป็นการกำหนดให้เจ้านางมีคุลพินิจที่จะอนุญาตให้สามีและภริยาแยกกันยื่นรายการเสียภาษีได้ แต่ถ้าฝ่ายใดค้างชำระหรือไม่ชำระภาษีให้อีกฝ่ายที่ไม่มีความผิดต้องร่วมรับผิดชอบโดยไม่เป็นธรรมและไม่ยุติธรรมกับฝ่ายที่ไม่ได้กระทำผิด และไม่ส่งเสริมความเสมอภาคของชายและหญิง นอกจากนี้การที่ประมวลรัชฎากร มาตรา ๕๗ บัญจ วรรคหนึ่ง กำหนดให้ภริยาแยกยื่นรายการและเสียภาษีได้เฉพาะกรณีที่มีเงินได้พึงประเมินมาตรา ๔๐ (๑) เท่านั้น ซึ่งไม่มีความจำเป็นหรือเหตุผลใดที่จะต้องกำหนดไว้เช่นนั้น ก็เป็นการไม่ส่งเสริมความเสมอภาคของชายและหญิง เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคลภาย

หลังจากการสมรส ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา ๕๗ ตรี และมาตรา ๕๗ เบญจ ของประมวลรัษฎากรจึงขัดหรือ
แย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐^๕

ขณะที่กรณีของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศนั้น ศาลปกครองเชียงใหม่ได้เคยมีคำพิพากษาที่
๒๑๑/๒๕๕๕ หรือที่รู้จักกันในคดี “ห้ามกระเทยนั่งกระทาง” โดยศาลปกครองเชียงใหม่ได้วินิจฉัยว่า การจัด
งานประเพณีลอยกระทงนั้นถือเป็นการบำรุงรักษาจารีตประเพณีและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ซึ่งจะต้อง^๖
ดำเนินการบนพื้นฐานการให้โอกาสประชาชนทุกคนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วม การกีดกันกลุ่มบุคคล
ประเภทใดประเภทหนึ่งในท้องถิ่นไม่ให้มีส่วนร่วมด้วยเหตุสภาพทางกายหรือจิตใจเป็นกระเทยหรือเกย์ย่อเมื่อ
เป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมและเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลในการมีส่วนร่วมอนุรักษ์จารีต
ประเพณีในชุมชนซึ่งรัฐธรรมนูญได้รับรองไว้^๗ ขณะเดียวกันในส่วนของศาลรัฐธรรมนูญนั้น คำวินิจฉัยศาล
รัฐธรรมนูญ ที่ ๒๐/๒๕๖๔ ก็ได้มีการวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔^๘ ซึ่ง
กำหนดให้การสมรสกระทำได้ระหว่างชายหญิงเท่านั้น เป็นบทบัญญัติที่สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติและจารีต
ประเพณี โดยเห็นว่าตุภูปะสงค์ของการสมรส คือ การที่ชายและหญิงอยู่กินกันฉันสามีภริยา เพื่อสร้าง
ครอบครัวสถาบันครอบครัว มีบุตร และดำรงผ่อนพันธุ์ตามธรรมชาติ แม้จะดูเหมือนเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพ
ของบุคคล แต่เป็นกฎหมายที่มีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับสภาพธรรมชาติ ขนธรรมเนียมและจารีตประเพณี
ของสังคมไทยที่บัญญัติขึ้นบนพื้นฐานของเหตุและผล มิได้เป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิของผู้มีความหลากหลายทางเพศ
ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรมและไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม
ต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศ ส่วนสิทธิในฐานะคู่สมรสนั้นมิได้เกิดจากสถานภาพการ
สมรสโดยตรง แต่เป็นสิทธิที่เกิดตามที่กฎหมายบัญญัติ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔^๙
จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม
ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญมีข้อแนะนำว่ารัฐสภา คณะกรรมการรัฐมนตรี และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องสมควรพิจารณา
ดำเนินการตراجูกหมายเพื่อรับรองสิทธิและหน้าที่ของบุคคลผู้มีหน้าที่ของบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ
อย่างเหมาะสมต่อไป”^{๑๐}

จากตัวอย่างคำวินิจฉัยและคำพิพากษาที่ยกมาข้างต้นนั้น จะเห็นว่า ผลกระทบจากคำวินิจฉัยของ
ศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๐/๒๕๖๔ ไม่ได้มีผลกระทบแต่เพียงผู้ร้องหรือบุคคลเพศทางเลือกในสังคมเท่านั้น แต่ยัง^{๑๑}
ส่งผลให้การแสดงความเห็นของนักวิชาการและภาคประชาชนที่หลากหลาย โดยเป็นการวิพากษ์วิจารณ์
ถ้อยคำที่ศาลรัฐธรรมนูญใช้ในการทำคำวินิจฉัยฉบับดังกล่าว เนื่องจากมีหลายส่วนที่มีลักษณะเป็นการ
เปรียบเทียบและยกตัวอย่างเพื่อก่อให้เกิดข้อสรุปที่ชัดเจนของความแตกต่างกันในเรื่องเพศของบุคคล
ตลอดจนการเกิดขึ้นและดำรงอยู่ของสังคมบนพื้นฐานของการสืบperenรุของมนุษย์ หรือแม้แต่การ

^๕ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๗/๒๕๕๕

^๖ คำพิพากษาศาลปกครองเชียงใหม่ที่ ๒๑๑/๒๕๕๕

^๗ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๐/๒๕๖๔

เปรียบเทียบกระบวนการเกิดขึ้นของการคุ้มครองความหลากหลายทางเพศในสังคมกับ ‘สัตว์โลกบางประเภท’ ที่มีพฤติกรรมหรือลักษณะทางชีวภาพแปลกแยกออกไป สิ่งข้อวิพากษ์วิจารณ์ดังกล่าวเป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความตื้นตัวของสังคมไทยเกี่ยวกับการเรียกร้องสิทธิ เสรีภาพความเสมอภาคทางเพศและความเท่าเทียมระหว่างเพศมีแนวโน้มที่จะได้รับความสนใจจากประชาชนมากขึ้น โดยที่ผ่านมาได้มีความพยายามในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยการให้การรับรองในรัฐธรรมนูญ การเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา และตรากฎหมายดังเช่นพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ แต่การแก้ไขปัญหาการเรียกร้องในความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางเพศระหว่างเพศชายกับเพศหญิง และบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ด้วยวิธีการตรากฎหมายอาจจะยังไม่เพียงพอให้ผู้ได้รับผลกระทบสามารถใช้สิทธิเรียกร้องขอความช่วยเหลือ เอียงยา หรือบรรเทาทุกข์ได้

ด้วยเหตุนี้จึงทำให้คาดหมายได้ว่า ในอนาคตอันใกล้อาจมีปริมาณคำร้องหรือคำฟ้องเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเข้ามาสู่การพิจารณาของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเพิ่มมากขึ้น ทั้งในเชิงปริมาณและในเชิงประเด็นที่มีความแปลกใหม่และมีความซับซ้อนที่ยากต่อการพิจารณาVINจัดยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นประเด็นข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมาย เช่น การขอให้พิจารณาและตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายที่อาจขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพความเท่าเทียมและความเสมอภาคทางเพศ เป็นต้น ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเตรียมพร้อมรองรับกับการพิจารณาVINจัดปัญหาดังกล่าว ดังเช่นที่ศาลรัฐธรรมนูญได้ระบุไว้ในตอนท้ายคำวินิจฉัยที่ ๒๐/๒๕๖๔ ว่า “...ศาลรัฐธรรมนูญได้ให้ข้อแนะนำว่า รัฐสภา คณะกรรมการรัฐมนตรี และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องสมควรพิจารณาดำเนินการตรากฎหมายเพื่อรับรองสิทธิและหน้าที่ของบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศอย่างเหมาะสมต่อไป” อันเป็นการแสดงให้เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีมุมมองที่ให้ความสำคัญกับบริบทสังคมโลกและสังคมไทยในปัจจุบันที่ให้การยอมรับและเริ่มให้สิทธิแก่บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศอย่างกว้างขวางมากขึ้น ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องศึกษาและวิเคราะห์บทบาทของศาลรัฐธรรมนูญในการคุ้มครองความเท่าเทียมและความเสมอภาคทางเพศ เพื่อเป็นฐานข้อมูลสนับสนุนบทบาทของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและส่งเสริมการทำหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคและความเท่าเทียมแก่ประชาชนทุกคนต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และวิัฒนาการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางเพศ

๒.๒ เพื่อศึกษาร่วมปัญหาและสภาพของปัญหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพความเท่าเทียม และความเสมอภาคทางเพศในสังคมไทยและในระดับสากล โดยศึกษาเป็น ๒ ส่วน ส่วนแรกระหว่างเพศชาย กับเพศหญิง และส่วนที่ ๒ บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

๒.๓ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์อำนาจ หน้าที่ และบทบาทของศาลรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานอื่น ในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางเพศ

๒.๔ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการรับรองและคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพความเท่าเทียม และความเสมอภาคทางเพศของประเทศไทยกับต่างประเทศ และเปรียบเทียบอำนาจหน้าที่และบทบาทของ ศาลรัฐธรรมนูญหรือม่องค์กรวินิจฉัยที่ทำหน้าที่เช่นเดียวกับศาลรัฐธรรมนูญ คำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยของ ไทยกับต่างประเทศ

๒.๕ เพื่อศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาระดับสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และ ความเท่าเทียมทางเพศให้สอดคล้องกับกฎหมายไทยและกฎหมายระหว่างประเทศ

๓. ขอบเขตการดำเนินงาน

๓.๑ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และวิัฒนาการ การให้ความหมายและการให้คำนิยามคำว่า “ความเท่า เทียม” “ความเสมอภาค” และคำว่า “เพศ” ในประเทศไทยและต่างประเทศ รวมทั้งศึกษากฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับเรื่องสิทธิเสรีภาพความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางเพศ

๓.๒ ศึกษาร่วมปัญหาและสภาพของปัญหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพความเท่าเทียม และความเสมอภาคทางเพศในสังคมไทยและในระดับสากล โดยแยกศึกษาเป็น ๒ ส่วน ส่วนแรกระหว่างเพศชาย กับเพศหญิง และส่วนที่ ๒ บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

๓.๓ ศึกษาและวิเคราะห์อำนาจ หน้าที่ และบทบาทของศาลรัฐธรรมนูญศาลรัฐธรรมนูญ และ หน่วยงานอื่นในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคและความ เท่าเทียมทางเพศ ใน การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางเพศ

๓.๔ ศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการรับรองและคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพความเท่าเทียมและความเสมอ ภาคทางเพศของประเทศไทยกับต่างประเทศ และเปรียบเทียบ บทบาท อำนาจหน้าที่ และคำพิพากษาหรือ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญหรือม่องค์กรวินิจฉัยที่ทำหน้าที่เช่นเดียวกับศาลรัฐธรรมนูญ โดยคัดเลือกจาก ประเทศที่ได้รับการจัดอันดับว่ามีความเท่าเทียมทางเพศในอันดับสูงจากองค์กรหรือหน่วยงานที่นำเสนอถือ ในระดับสากล และเป็นประเทศที่มีศาลรัฐธรรมนูญหรือม่องค์กรวินิจฉัยที่ทำหน้าที่เช่นเดียวกับศาลรัฐธรรมนูญ รวมถึงอาจพิจารณาจากปัจจัยอื่นร่วมด้วย เช่น บริบทด้านต่างๆ ที่ใกล้เคียงกับประเทศไทย อย่างน้อย ๕ ประเทศ

๓.๕ วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางเพศ เพื่อทราบสาเหตุของปัญหา วิเคราะห์ผลที่ได้จากการศึกษาและเปรียบเทียบข้อมูลของไทยและต่างประเทศ เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาระดับสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางเพศ

ที่เกิดขึ้นแล้วและปัญหาที่มีแนวโน้มอาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ให้สอดคล้องกับกฎหมายไทยและกฎหมายระหว่างประเทศ

๓.๖ จัดให้มีการประชุมหรือสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลการศึกษา และให้นำข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการประชุมหรือสัมมนามาปรับปรุงผลการศึกษาให้สมบูรณ์ โดยให้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง รวมถึงส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนภาคประชาชนเข้าร่วมในการประชุมหรือสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะต่อผลการศึกษาวิจัย

๓.๗ ให้ที่ปรึกษาจัดทำผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ หรือรัฐประศาสนศาสตร์ เป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นต่อร่างรายงานการศึกษาที่ผ่านการประชุมหรือสัมมนา ตามข้อ ๓.๖ และโดยที่ปรึกษาจะต้องแจ้งรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญทราบก่อนการจัดประชุมหรือสัมมนา ทั้งนี้ ให้นำความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒินามาประกอบการพิจารณาแก้ไขปรับปรุงร่างรายงานการศึกษา ก่อนเสนอให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาตรวจสอบ

๔. คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และองค์ประกอบของที่ปรึกษา

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจะดำเนินการจัดจ้างที่ปรึกษาจากบุคคลหรือนิติบุคคลที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังนี้

๔.๑ คุณสมบัติของที่ปรึกษา

(๑) เป็นบุคคลหรือนิติบุคคลที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นที่ปรึกษาไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง เว้นแต่จะมีหนังสือรับรองจากศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง ว่าไม่มีที่ปรึกษาเป็นผู้ให้บริการในงานที่จ้างนั้น

(๒) เป็นผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันการศึกษาภายในประเทศไทย หรือนักวิชาการอิสระ หรือองค์กร/บริษัท ที่ปรึกษากฎหมายที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการทำางานวิจัยทางนิติศาสตร์ หรือรัฐศาสตร์ หรือรัฐประศาสนศาสตร์ และมีผลงานวิจัยเป็นที่ยอมรับ

๔.๒ ลักษณะต้องห้าม

ไม่เป็นผู้ถูกระบุชื่อไว้ในบัญชีรายชื่อผู้ที่งานของราชการ และได้แจ้งเวียนชื่อแล้ว หรือไม่เป็นผู้ที่ได้รับผลของการสั่งให้นิติบุคคลนี้เป็นผู้ที่งานตามระเบียบของทางราชการ

๔.๓ องค์ประกอบของที่ปรึกษา

องค์ประกอบของที่ปรึกษาอย่างน้อยจะต้องประกอบด้วยบุคลากรที่มีจำนวนและคุณสมบัติ ดังนี้

(๑) หัวหน้าโครงการ จำนวน ๑ คน มีคุณวุฒิระดับปริญญาโทขึ้นไป ทางด้านกฎหมาย หรือรัฐศาสตร์ หรือรัฐประศาสนศาสตร์ และมีประสบการณ์ด้านการศึกษาวิจัยมาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี

(๒) นักวิจัยหลัก จำนวน ๑ คน มีคุณวุฒิระดับปริญญาโทขึ้นไป ทางด้านกฎหมาย หรือรัฐศาสตร์ หรือรัฐประศาสนศาสตร์

(๓) ผู้ช่วยวิจัย จำนวน ๑ คน มีคุณวุฒิระดับปริญญาตรีขึ้นไป ทางด้านกฎหมาย หรือ
รัฐศาสตร์ หรือรัฐประศาสนศาสตร์

(๔) ผู้ประสานงาน จำนวน ๑ คน มีคุณวุฒิระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ขึ้นไป

๕. ระยะเวลาดำเนินการ

๑๒ เดือนนับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง

๖. งบประมาณ

๒,๐๐๐, ๐๐๐ บาท (สองล้านบาทถ้วน)

๗. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๗.๑ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสามารถนำผลการศึกษาดังกล่าวเสนอให้คณะกรรมการศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ และสามารถนำข้อเสนอแนะที่ได้มาใช้ในการพัฒนาบทบาทของ ศาลรัฐธรรมนูญในการคุ้มครองความเท่าเทียมและความเสมอภาคทางเพศของบุคคลตามความมุ่งหมายและ เจตนาการมนุษย์ของรัฐธรรมนูญ

๗.๒ ประชาชนทั่วไป หน่วยงานของรัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา และชุมชนมีความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับบทบาทของศาลรัฐธรรมนูญในการคุ้มครองความเท่าเทียมและความเสมอภาคทางเพศของ บุคคล ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๗.๓ ทุกภาคส่วนสามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาต่อยอดทางวิชาการหรือ ใช้เป็นฐานข้อมูลในการค้นคว้าและอ้างอิงสำหรับการศึกษาต่อยอดในอนาคต

๘. วิธีการดำเนินงาน

ที่ปรึกษาจะต้องดำเนินการศึกษาตามขอบเขตการดำเนินงานที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกำหนดและ จะต้องนำเสนอความก้าวหน้าและผลการศึกษารายงานการศึกษาวิจัย โดยมีขั้นตอน ดังนี้

๘.๑ ที่ปรึกษาต้องจัดส่งรายงานการศึกษาขั้นต้น (Inception report) ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๕ ชุด ภายใน ๑ เดือนนับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง โดยสาระสำคัญจะต้องประกอบด้วย ร่างเค้าโครงรายบที่มีรายละเอียดของบทนำที่แสดงให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจของที่ปรึกษาในประเด็น ที่ศึกษา เนื้อหาของกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง แผนการดำเนินงานโครงการ กระบวนการและขั้นตอน การดำเนินงาน ตลอดจนระเบียบวิธีวิจัยที่ชัดเจน

๘.๒ ที่ปรึกษาต้องจัดส่งรายงานการศึกษาขั้นกลาง (Interim report) ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๕ ชุด ภายใน ๖ เดือนนับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง โดยสาระสำคัญจะต้องประกอบด้วย เนื้อหา ที่แสดงให้เห็นถึงความคืบหน้าของการศึกษา ตลอดจนเนื้อหาที่เป็นบทวิเคราะห์และผลการศึกษาหรือ ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาในเบื้องต้น พร้อมทั้งจะต้องนำข้อสังเกตของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญที่มีต่อ รายงานการศึกษาขั้นต้น (Inception report) ตามข้อ ๘.๑ มาปรับปรุงเป็นรายงานการศึกษาขั้นกลางด้วย

ข้อกำหนดการศึกษาวิจัย (TOR) เรื่อง “ความเท่าเทียมและความเสมอภาคทางเพศตามรัฐธรรมนูญ”

๙๒

นาย ๙

๘.๓ ที่ปรึกษาจะต้องจัดส่งรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Draft Final report) ให้สำนักงานศัลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๔ ชุด ภายใน ๔ เดือนนับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง โดยสาระสำคัญจะต้องมีเนื้อหาครอบคลุมดังต่อไปนี้ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ระเบียบวิธีที่ใช้ในการศึกษา บทวิเคราะห์ผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ และการส่งร่างรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ต้องดำเนินการก่อนการจัดประชุมหรือสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลการศึกษา พร้อมทั้งต้องนำข้อสังเกตของสำนักงานศัลรัฐธรรมนูญที่มีต่อรายงานการศึกษาขั้นกลาง (Interim report) ตามข้อ ๘.๒ มาปรับปรุงเป็นร่างรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ด้วย

๘.๔ ที่ปรึกษาจะต้องจัดให้มีการประชุม/สัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิทางนิติศาสตร์ หรือทางรัฐศาสตร์ หรือรัฐประศาสนศาสตร์ จากสถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาชน ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และนักวิชาการอิสระในสาขาที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ภายใน ๑๐ เดือนนับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง และต้องนำข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการประชุม/สัมมนา พร้อมทั้งข้อสังเกตของสำนักงานศัลรัฐธรรมนูญที่มีต่อร่างรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Draft Final report) ตามข้อ ๘.๓ มาปรับปรุงเป็นรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์

๘.๕ ที่ปรึกษาจะต้องจัดให้มีการนำเสนอผลการศึกษาวิจัยภายหลังจากที่ได้แก้ไขปรับปรุงตามความเห็นและข้อสังเกตจากการประชุม/สัมมนา ตามข้อ ๘.๔ ต่อคณะกรรมการนโยบายการศึกษาวิจัยของสำนักงานศัลรัฐธรรมนูญ ก่อนดำเนินการจัดส่งรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ให้สำนักงานศัลรัฐธรรมนูญพิจารณา พร้อมทั้งนำข้อสังเกตที่ได้จากคณะกรรมการนโยบายการศึกษาวิจัยของสำนักงานศัลรัฐธรรมนูญมาปรับปรุงเป็นรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ด้วย

๘.๖ ที่ปรึกษาจะต้องจัดส่งรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Final report) ให้สำนักงานศัลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๔ ชุด ภายใน ๑๒ เดือน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้าง โดยต้องนำข้อเสนอแนะจากการประชุม/สัมมนา ตามข้อ ๘.๔ และจากการนำเสนอผลการศึกษา ตามข้อ ๘.๕ มาปรับปรุงเป็นรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์

๘.๗ หลังจากที่คณะกรรมการตรวจรับพัสดุให้ความเห็นชอบรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ ตามข้อ ๘.๖ เรียบร้อยแล้ว ที่ปรึกษาจะต้องส่งรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ จำนวน ๔ ชุด พร้อมแผ่นซีดีบันทึกข้อมูลต้นฉบับรายงานการศึกษาในรูปแบบไฟล์เอกสารเวิร์ด (Word) และรูปแบบไฟล์ PDF ให้สำนักงานศัลรัฐธรรมนูญ ภายใน ๑ เดือน นับจากวันที่ได้รับแจ้งผลการให้ความเห็นชอบรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์

๙. เงื่อนไขการเบิกจ่ายเงิน

เงื่อนไขการเบิกจ่ายเงินค่าจ้าง มี ๔ งวด ดังนี้

๙.๑ งวดที่ ๑ จ่ายเงินค่าจ้างร้อยละ ๒๐ ของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด เมื่อรายงานการศึกษาขั้นต้น (Inception Report) ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเรียบร้อยแล้ว

๙.๒ งวดที่ ๒ จ่ายเงินค่าจ้างร้อยละ ๓๐ ของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด เมื่อรายงานการศึกษาขั้นกลาง (Interim Report) ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเรียบร้อยแล้ว

ข้อกำหนดการศึกษาวิจัย (TOR) เรื่อง “ความเท่าเทียมและความเสมอภาคทางเพศตามรัฐธรรมนูญ”

๒๖๘๙

๓๙๗๙ หน้า ๑๐

๙.๓ งวดที่ ๓ จ่ายเงินค่าจ้างร้อยละ ๓๐ ของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด เมื่อรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Draft Final Report) ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเรียบร้อยแล้ว

๙.๔ งวดที่ ๔ จ่ายเงินค่าจ้างร้อยละ ๒๐ ของวงเงินค่าจ้างทั้งหมด เมื่อรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Final Report) ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุและได้รับการอนุมัติการเบิกจ่ายจากเลขานุการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญแล้ว

ทั้งนี้ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจะหักเงินประกันผลงานในแต่ละงวดเป็นเงินร้อยละ ๕ ของวงเงินค่าจ้างในแต่ละงวด และจะคืนเงินประกันทั้งหมดเมื่อคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเห็นชอบรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Final Report) แล้ว

๑๐. การจัดทำข้อเสนอโครงการ

ที่ปรึกษาต้องจัดทำข้อเสนอโครงการ จำนวน ๕ ชุด โดยเอกสารข้อเสนอโครงการ จะต้องประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

๑๐.๑ ข้อเสนอด้านคุณภาพ จะต้องครอบคลุมขอบเขตของงานตามที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ในข้อกำหนดการศึกษาวิจัย (TOR) ซึ่งจะต้องประกอบด้วย

(๑) เนื้อหาที่แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในโครงการ ขอบเขตของการศึกษาและความคิดขั้นตอนและวิธีดำเนินการ รวมทั้งแผนการดำเนินการโดยละเอียด

(๒) ผลงานและประสบการณ์ของที่ปรึกษาและคณะผู้วิจัย โดยจะต้องระบุรายชื่อที่ปรึกษาและคณะผู้วิจัย ประวัติส่วนบุคคล เช่น ชื่อ-สกุล คุณวุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ ประสบการณ์ทำงานผลงานด้านการศึกษาวิจัย คุณสมบัติพิเศษหรือความเชี่ยวชาญ เป็นต้น

๑๐.๒ ข้อเสนอด้านราคา จะต้องประกอบด้วยรายละเอียดอย่างน้อย ดังนี้

(๑) ค่าตอบแทนของบุคลากรแต่ละคน

(๒) ประมาณการค่าใช้จ่ายโดยตรงต่าง ๆ เช่น ค่าวัสดุอุปกรณ์ ค่าจัดพิมพ์เอกสาร เป็นต้น

๑๑. ค่าปรับ

ในการนี้ที่ปรึกษาไม่สามารถปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาตามสัญญา ที่ปรึกษาต้องชำระค่าปรับวันละ ๕๐๐ บาท (ห้าร้อยบาทถ้วน) เว้นแต่กรณีที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเห็นชอบให้ขยายกำหนดเวลาแล้วเสร็จตามสัญญา

๑๒. รูปแบบการอ้างอิง การจัดทำบรรณานุกรม ตลอดจนการจัดพิมพ์รายงานการศึกษาวิจัย

ให้ที่ปรึกษาใช้รูปแบบการอ้างอิงตามระบบบูรพาเบียน (Turabian)

๑๓. หลักเกณฑ์การพิจารณาข้อเสนอโครงการ

๑๓.๑ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาข้อเสนอโครงการของที่ปรึกษาเฉพาะรายที่ผ่านเกณฑ์คุณสมบัติของที่ปรึกษาและคณะผู้วิจัยตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๔ แล้วจึงพิจารณาคัดเลือกที่ปรึกษาที่ได้รับ

ข้อกำหนดการศึกษาวิจัย (TOR) เรื่อง “ความเท่าที่ยมและความเสนوفภาคทางเพศตามรัฐธรรมนูญ”

คณบดีในข้อเสนอต้านคุณภาพมากที่สุดและเสนอราคารวมหรือต่อรองราคาแล้วไม่เกินวงเงินงบประมาณของโครงการตามที่สำนักงานศัลรัฐธรรมนูญกำหนด ในกรณีที่ที่ปรึกษาที่ได้รับคณบดีในข้อเสนอต้านคุณภาพมากที่สุด แต่เสนอราคารวมเกินวงเงินงบประมาณของโครงการตามที่สำนักงานศัลรัฐธรรมนูญกำหนดและภายหลังจากการต่อรองราคากลับมาไม่สามารถให้ราคาภายในวงเงินงบประมาณที่กำหนดได้ สำนักงานศัลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาคัดเลือกที่ปรึกษาที่ได้รับคณบดีในข้อเสนอต้านคุณภาพมากที่สุดในลำดับถัดไปที่เสนอราคารวมไม่เกินวงเงินงบประมาณของโครงการตามที่สำนักงานศัลรัฐธรรมนูญกำหนด

ในกรณีที่มีที่ปรึกษาได้รับคณบดีในข้อเสนอต้านคุณภาพเท่ากัน สำนักงานศัลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาคัดเลือกจากข้อเสนอต้านราคากลับมาที่ต่ำกว่าและไม่เกินวงเงินงบประมาณของโครงการตามที่สำนักงานศัลรัฐธรรมนูญกำหนด และในกรณีที่ที่ปรึกษาทุกรายเสนอราคารวมเกินวงเงินงบประมาณของโครงการตามที่สำนักงานศัลรัฐธรรมนูญกำหนด สำนักงานศัลรัฐธรรมนูญจะดำเนินการต่อรองราคายโดยเรียงลำดับจากที่ปรึกษาที่ได้รับคณบดีในข้อเสนอต้านคุณภาพสูงก่อน

๑๓.๒ เกณฑ์การพิจารณาข้อเสนอต้านคุณภาพและข้อเสนออื่นๆ จะพิจารณาข้อเสนอต้านคุณภาพและข้อเสนออื่นๆ ของที่ปรึกษาเฉพาะรายที่มีคุณสมบัติและเอกสารครบถ้วนถูกต้อง โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ๕ ประเด็น ดังนี้

(๑) องค์ประกอบและคุณสมบัติของที่ปรึกษาและคณบดีวิจัย (๑๐ คณบดี) พิจารณาจากวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และจำนวนบุคลากรที่ร่วมโครงการ

(๒) ประสบการณ์ของที่ปรึกษาและคณบดีวิจัย (๒๐ คณบดี) จะพิจารณาจากผลงานและประสบการณ์ที่สอดคล้องกับข้อกำหนดการศึกษาวิจัย (TOR) ของสำนักงานศัลรัฐธรรมนูญ

(๓) วิธีการดำเนินงาน (๖๐ คณบดี) พิจารณาจากคุณภาพของข้อเสนอที่แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในโครงการ ขอบเขตของการศึกษา แนวความคิด ขั้นตอนและวิธีดำเนินการที่สอดคล้องกับข้อกำหนดการศึกษาวิจัย (TOR) รวมทั้งแผนการดำเนินการที่แสดงให้เห็นถึงขั้นตอน วิธีการ และผู้รับผิดชอบ และสอดคล้องกับกรอบระยะเวลาที่สำนักงานศัลรัฐธรรมนูญกำหนด

(๔) ข้อเสนอพิเศษอื่นๆ เพิ่มเติมนอกเหนือจากที่สำนักงานศัลรัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งที่ปรึกษาเห็นว่าอาจเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินโครงการศึกษาวิจัยของสำนักงานศัลรัฐธรรมนูญ (๑๐ คณบดี)

๑๔. ผู้รับผิดชอบโครงการ

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนาภูมายรัฐธรรมนูญ สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา สำนักงานศัลรัฐธรรมนูญ โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๗๗๙๙ หรือ ๐ ๒๑๔๑ ๗๖๘๑ โทรสาร ๐ ๒๑๔๑ ๙๕๑๕

ข้อกำหนดการศึกษาวิจัย (TOR) เรื่อง “ความเท่าที่ยมและความเสมอภาคทางเพศตามรัฐธรรมนูญ”

๓๙๘๙ หน้า ๑๒

ตารางแสดงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรและรายละเอียดค่าใช้จ่ายในการจ้างที่ปรึกษา

๑. ชื่อโครงการ.....โครงการศึกษาวิจัย.....เรื่อง.....“ความเท่าเทียมและความเสมอภาคทางเพศตามรัฐธรรมนูญ”.....

๒. วงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรร.....๑๐,๙๗๗,๘๘๘. บาท

๓. วันที่กำหนดราคากลาง (ราคาอ้างอิง)๒๗ ก.ค. ๒๕๖๔

เป็นเงิน.....๒,๘๘๘,๘๘๘. บาท

๔. ค่าตอบแทนบุคลากร.....๑,๕๐๐,๘๐๐. บาท

๔.๑ ประเภทที่ปรึกษา.....สาขาวิชานโยบาย หรือสาขาวิจัยและประเมินผล หรือสาขาวิชาริหารและพัฒนาองค์กร

๔.๒ คุณสมบัติที่ปรึกษา

(๑) ที่ปรึกษา/หัวหน้าโครงการ.....คุณวุฒิระดับปริญญาโทขึ้นไป ทางด้านกฎหมาย หรือรัฐศาสตร์

หรือรัฐประศาสนศาสตร์ และมีประสบการณ์ด้านการศึกษาวิจัย

มาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี

(๒) นักวิจัยหลัก.....คุณวุฒิระดับปริญญาโทขึ้นไป ทางด้านกฎหมาย หรือรัฐศาสตร์

หรือรัฐประศาสนศาสตร์

(๓) ผู้ช่วยนักวิจัย.....คุณวุฒิระดับปริญญาตรีขึ้นไป ทางด้านกฎหมาย หรือรัฐศาสตร์

หรือรัฐประศาสนศาสตร์

(๔) ผู้ประสานงาน.....คุณวุฒิระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ขึ้นไป

๔.๓ จำนวนคนที่ปรึกษา (อย่างน้อย)๕ คน

๕. ค่าใช้จ่ายตรง (ค่าใช้จ่ายที่นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร)๕๐๐,๘๘๘. บาท

๖. ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปต่างประเทศ (ถ้ามี) บาท

๗. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ บาท

๘. รายชื่อผู้รับผิดชอบในการกำหนดค่าใช้จ่าย/ดำเนินการ/ขอเขตการดำเนินการ (TOR)

ชื่อ-นามสกุล

ตำแหน่ง

ลายมือชื่อ

๘.๑ นายณรงค์ นวเกศผู้อำนวยการกลุ่มงานวิจัยและพัฒนากฎหมายรัฐธรรมนูญ

๘๖๙/๒๖๙

๘.๒ นายนิติกร จิรธนิติกลกิจนักวิชาการศาลรัฐธรรมนูญชำนาญการพิเศษ

๙๖๙

๘.๓ นางสาวรัตน์ ปูรัตน์ โพธิ์ชัยนักวิชาการศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติการ

๙๖๙

๙. ที่มาของการกำหนดราคากลาง (ราคาอ้างอิง)

(๑) หลักเกณฑ์วิภาคกลางการจ้างที่ปรึกษา ตามหนังสือสำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่.นร.๐๔๙/๒.๑๒๙.ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๙ เรื่อง หลักเกณฑ์วิภาคกลางการจ้างที่ปรึกษา

(๒) ประกาศสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เรื่อง แนวทางหลักเกณฑ์วิภาคกลางตามที่ระบุทุนอุดหนุนการวิจัยในภาครัฐและภาคเอกชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการน้อมถั่นและปราบปรามกิจกรรมจราจรสห浦ร พ.ศ. ๒๕๖๒

(๓) พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐

(๔) ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.บ. ๑๐๙๐

ข้อปฏิบัติสำหรับที่ปรึกษาในการยื่นข้อเสนอโครงการศึกษาวิจัย
เรื่อง “ความเท่าเทียมและความเสมอภาคทางเพศตามรัฐธรรมนูญ”

๑. ให้จัดทำหนังสือนำส่งข้อเสนอโครงการ ถึงประธานกรรมการดำเนินงานจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีคัดเลือก โดยในหนังสือนำส่งดังกล่าวจะต้องให้อธิการบดีหรือผู้มีอำนาจลงนามในฐานะที่ปรึกษาที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับ ศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง เป็นผู้ลงนาม และสามารถส่งได้เพียง ๑ ข้อเสนอเท่านั้น

๒. เอกสารข้อเสนอโครงการ จำนวน ๕ ชุด (เอกสารข้อเสนอฉบับจริง จำนวน ๑ ชุด พร้อมสำเนา จำนวน ๔ ชุด) และเอกสารอื่นๆ ที่ใช้ประกอบการยื่นข้อเสนอโครงการ จะต้องระบุถ้อยคำว่า “ขอรับรองว่าถูกต้องและเป็นความจริง ทุกประการ” โดยอธิการบดีหรือผู้มีอำนาจลงนามในฐานะที่ปรึกษาที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง หรือผู้ได้รับมอบอำนาจ เป็นผู้ลงนาม รับรองให้ข้อความดังกล่าวทุกแผ่น

๓. ข้อเสนอโครงการที่ประสงค์จะยื่นต่อสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๕ ชุด ตามข้อ ๒ ให้ดำเนินการตามข้อกำหนดการศึกษาวิจัย (TOR) ข้อ ๑๐ รวมไว้ในของเดียวกัน และจ่าหน้าซองถึงประธานกรรมการดำเนินงาน จ้างที่ปรึกษาโดยวิธีคัดเลือก โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “ความเท่าเทียมและความเสมอภาคทางเพศตามรัฐธรรมนูญ” ให้ชัดเจน ส่งไปยังกลุ่มงานพัสดุ สำนักบริหารกลาง ชั้น ๒ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

๔. กำหนดส่งข้อเสนอโครงการ ภายในวันจันทร์ที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๕ และในกรณีที่ส่งเอกสาร ข้อเสนอโครงการทางไปรษณีย์ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจะยึดวันที่ประทับตราไปรษณีย์เป็นวันส่งข้อเสนอ โครงการและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวนสิทธิ์ไม่รับพิจารณาข้อเสนอโครงการที่ส่งให้สำนักงานฯ ภายหลัง จากวันดังกล่าว
